

PROJEKT NR 1. Zwierzęta są **OBOk nas! Zadanie 6 - Przystanki przyjazne PTAKom**

Lokalizacja:

Przystanki komunikacji miejskiej w Olsztynie wykonanych z przezroczystych szklanych elementów. Wybór przystanków i ich liczby zostanie dokonany na podstawie wizji lokalnej na etapie realizacji. Ornitologdy wraz z pracownikami ZDZiT Olsztyn przeanalizują przystanki pod kątem potrzeb i możliwości wprowadzenia zmian. Przystanki wybierane będą szczególnie w poniższych lokalizacjach:

- na trasach korytarzy migracyjnych ptaków
- w okolicy wysokiej, oświetlonej w porze nocnej zabudowy
- w sąsiedztwie zabudowy na skraju, wewnątrz lub w sąsiedztwie terenów zielonych (zadrzewionych)
- przy zwartej zabudowie wewnątrz miasta w sąsiedztwie atrakcyjnych dla ptaków siedlisk.

Opis zadania:

Pilotażowy program zabezpieczenia przystanków olsztyńskiej komunikacji miejskiej pod kątem eliminacji kolizji z ptakami. Projekt zostanie zrealizowany w takich wariantach, by móc w ciągu roku przeanalizować całościową efektywność poszczególnych rozwiązań w kontekście kosztów wykonania, utrzymania i trwałości, a także odbioru społecznego poszczególnych rozwiązań. Planowane warianty zabezpieczenia, których ostateczny dobór będzie zależny od możliwości technicznych w konkretnych lokalizacjach. O ostatecznym kształcie i sposobie wykonania zadecyduje administrator (ZDZiT)

Uzasadnienie realizacji zadania:

Kolizje ptaków z szybami są niezwykle poważnym problemem ekologicznym. W wyniku takich zderzeń giną rocznie miliony ptaków, a szkody w populacjach niektórych gatunków są coraz bardziej widoczne. Zderzenia ptaków z szybami są jednym z głównych zagrożeń dla ptaków w miastach. Ptaki nie dostrzegają szyb, zwłaszcza tych, które są przezroczyste lub odbijają niebo i roślinność. Często myślą one odbicie w szybie z rzeczywistym środowiskiem, tak jakby mogły lecieć dalej, przez co nie zauważają przeszkody. Zjawisko to jest szczególnie niebezpieczne w przypadku dużych, szklanych powierzchni, takich jak fasady budynków, jednak okazuje się, że również niewielkie wiaty przystankowe w miastach są powszechnym śmiertelnym zagrożeniem

Główne przyczyny kolizji:

- efekt lustra - odbicia nieba lub roślinności – ptaki widząc w szybie niebo, chmury lub roślinność nie są w stanie odróżnić odbicia od rzeczywistości
- efekt przejrzystości, szczególnie istotny przy wiatkach przystankowych, których szyby pod odpowiednim kątem stają się niewidoczne, przez co ptaki często próbują przelecieć przez "przejrzysty" obiekt.
- efekt zanieczyszczenia sztucznym światłem (efekt „latarni morskiej”, polaryzacji światła) – dotyczy głównie ptaków nocnych, a szczególnie ptaków migrujących w nocy, u których te zjawiska powodują dezorientację i zwiększają ryzyko kolizji z szybami

Zarówno ptaki w trakcie migracji, jak również te, które na stałe mieszkają w miastach mogą wpadać w kolizje ze szklanymi powierzchniami, które nie mają odpowiednich rozwiązań ochrony przed tego typu wypadkami. Niestety póki co większość szklanych powierzchni w miastach nie jest wyposażona w żadne zabezpieczenia, które mogłyby zapobiec kolizjom ptaków. Efektem jest ogromna liczba wypadków. Ptaki lecąc z prędkością kilkudziesięciu km/h po uderzeniu w szklaną powierzchnię w większości przypadków giną na miejscu. Część ptaków przeżywa uderzenie, lecz w czasie oszołomienia pada ofiarą drapieżników, te, które zostaną zabezpieczone przez świadków wypadku są dostarczane do ośrodków rehabilitacji zwierząt, co wiąże się z często kosztownym leczeniem, które nie zawsze jest skuteczne – wiele takich ptaków może stać się niepełnosprawnymi i nie być w stanie wrócić na wolność.

W Polsce problem kolizji ptaków z przezroczystymi powierzchniami, takimi jak szyby budynków czy wiaty przystankowe, jest poważny i często niedostrzegany. Szacuje się, że rocznie w wyniku zderzeń z szybami ginie około 60% ptaków spośród tych, które padają ofiarą działalności człowieka. Dla porównania, około 15% ginie w wyniku kolizji z liniami energetycznymi, 11% pada ofiarą kotłów, 9% ginie pod kołami pojazdów, a 8% z powodu pestycydów.

W przypadku szklanych wiat przystankowych, badania prowadzone przez Fundację Szklane Pułapki, Instytut Ochrony Przyrody PAN oraz Instytut Biologii Ssaków PAN wykazały, że na 81 wiatkach przystankowych na Dolnym Śląsku w ciągu jednego roku stwierdzono 155 kolizji, znajdując kilkadziesiąt martwych ptaków należących do 17 gatunków. Na tej podstawie oszacowano, że w skali całego kraju rocznie może ginąć nawet milion ptaków w wyniku kolizji z samymi tylko szklanymi wiatkami przystankowymi.

W Olsztynie dotychczas nie przeprowadzono badań mających na celu określenie liczby ptaków ginących w wyniku zderzeń z szybami wiat przystankowych. Jednak na podstawie danych przekazanych przez Fundację

Albatros szacuje się, że ponad 30%, z ponad 500 ptaków rocznie trafiających do fundacji z terenu miasta Olsztyna, wymagających leczenia, to ofiary takich kolizji. Jednocześnie należy podkreślić, że rzeczywista liczba ptaków ulegających kolizjom z powierzchniami szklanymi jest trudna do oszacowania. Wiele z nich ginie na miejscu i nie trafia do ośrodków leczenia, co oznacza, że statystyki oparte wyłącznie na ptakach przyjetych przez fundację nie oddają pełnej skali zjawiska. Dla wielu ptaków zderzenie z szybą kończy się natychmiastową śmiercią, a ich ciała często pozostają niezauważone lub zostają usunięte z przestrzeni publicznej przez ludzi lub zwierzęta wolno bytujące.

Najczęściej ofiarami takich kolizji są ptaki miejskie, takie jak kosy, rudziki, wróble, bogatki i śpiewaki. Przyczyną jest przezroczystość szyb oraz efekt lustra, który sprawia, że ptaki nie dostrzegają przeszkody i próbują przez nią przelecieć. Dodatkowo, sztuczne oświetlenie wiat może dezorientować ptaki, szczególnie podczas migracji nocnych, zwiększając ryzyko kolizji.

Aby zmniejszyć liczbę takich wypadków, zaleca się stosowanie na szybach specjalnych oznaczeń, takich jak naklejki, folie czy wzory, które uczynią je widocznymi dla ptaków. W wielu krajach takie rozwiązania są już standardem, jednak w Polsce ich stosowanie dopiero jest wdrażane lokalnie m.in. w Warszawie, Poznaniu czy Krakowie – prowadzone są jednak działania mające na celu wprowadzeniem ogólnokrajowych regulacji nakazujących zabezpieczanie szyb wiat przystankowych.

Elementy składowe zadania:

1. Konsultacje administratorów terenów oraz ornitologów oraz wybór najbezpieczniejszej metody zabezpieczenia przystanków.

2. Obsługa – informowanie i monitorowanie

Monitorowanie stanu przystanków będzie wykonywane pod kątem trwałości (w tym odporności na warunki atmosferyczne i wandalizm) oraz odbioru społecznego. Dodatkowo monitoring obejmie również dokumentowanie ewentualnych kolizji z ptakami, czyli skuteczności poszczególnych rozwiązań.

Budżet zadania:

1.	Wymiana szyb przystanków na antykolizyjne (lub inne możliwe rozwiązania zatwierdzone przez ZD)	=	35 600	zł
2.	Obsługa - czyszczenie i pielęgnacja przystanków	=	2 400	zł
	RAZEM		38 000,00	zł

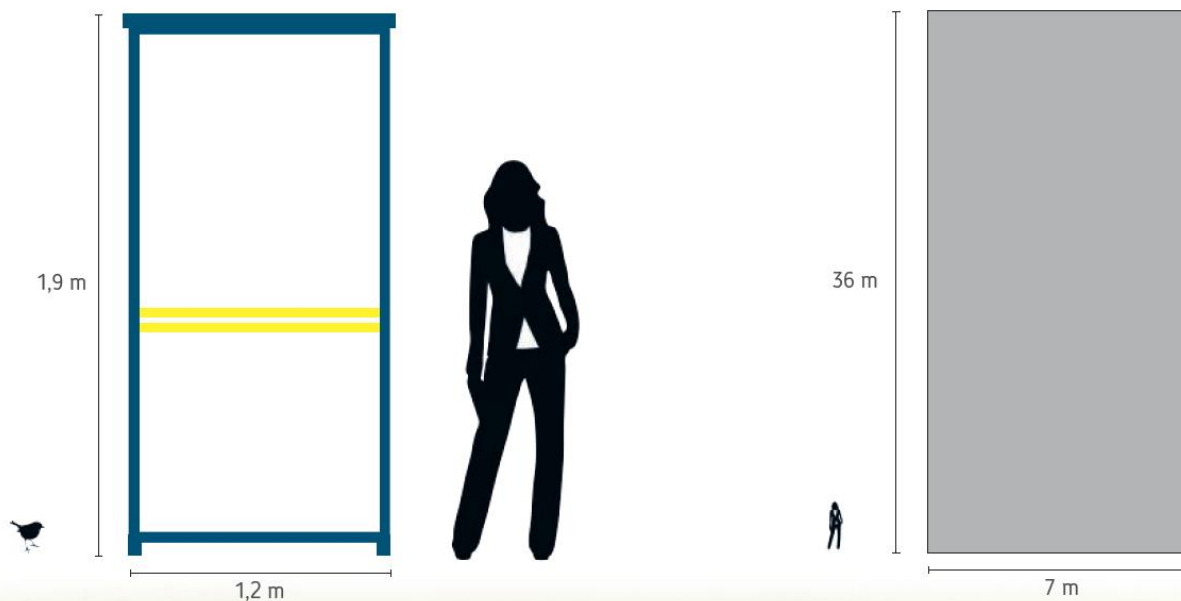
Literatura:

mgr Aleksandra Szurlej Kielańska, dr Lucyna Pilacka, dr inż. Dariusz Górecki. 2020. Ochrona ptaków przed kolizjami ze szklanymi budynkami. Praktyczne i skuteczne rozwiązania

Zbyryt A. 2012. Poradnik ochrony ptaków przed kolizjami z przezroczystymi ekranami akustycznymi oraz oknami budynków. Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Białystok (Zbyryt 2012).

Wiata wydaje się nieduża, prawda?

Ale gdyby człowiek był ptakiem,
proporcje wyglądałyby tak...

Źródło: szklanepulapki.pl

* Koncepcja projektu powstała we współpracy z organizacjami działającymi na terenie Olsztyna oraz niezrzeszonymi, działającymi społecznie mieszkańcami Olsztyna